

Véleményem szerint

**KORMOS
SÁNDOR**
a Művelődési
Minisztérium
közművelődési
főosztályának
vezetője

az október 4–5-én a Parlament épületében tartott országos közművelődési tanácskozás előítéletek és illúziók nélkül, józanul vizsgálta azt a kérdést, hogy fejlődés vagy megtorpanás, előrelépés vagy helyben járás jellemzi-e az elmúlt évtized közművelődését. Ennek megítélése élénken foglalkoztatta a tanácskozás előkészítése során lezajlott viták résztvevőit, a megjelent írók szerzőit, s magán a tanácskozáson is kellő figyelmet kapott. A helyes válasz egyértelműen kikristályosodott: *a korsakra alapvetően a fejlődés a jellemző*. Látni kell azonban, hogy e megállapításban benne van az is: egyes területeken előrehaladás, másokon viszont stagnálás és néhány ágazatban lemaradás mutatkozik.

Köztudomású, hogy a művelődés iránti igényeket, a művelődési szokások alakulását a lakosság műveltsége, iskolázottsági szintje határozza meg. Ezért fontos tény, hogy az elmúlt évtizedben emelkedett a különféle iskolai végzettségűek aránya az országban. Ez a fejlődés azonban nem mindig párosult megfelelő minőséggel. Az évtized közművelődésének jellemző vonása, hogy a művelődési igények – a társadalmi, gazdasági körülmények hatására – lényegesen átalakultak: fokozódott az érdeklődés a termelésben, a mindennapi életben közvetlenebbül hasznosítható ismeretek, s nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a környezet-kultúra, a múzeumi kiállítások, a népművészet

stb. iránt. Egyidejűleg a művészet bizonyos ágazatainak (a művészileg értékes irodalomnak, zenének) csökkent a népszerűsége. Jelenképpen emelkedett a rádióhallgatók, a televízió-nézők száma. Nőtt a könyvolvasók, valamint az újság- és folyóiratolvasók aránya. Mindezt a közelmúlt művelődésszociológiai felmérései, a Központi Statisztikai Hivatal adatai bizonyítják. A hagyományos közművelődési intézmények viszont – mindenekelőtt a művelődési otthonok – jobbára csak az ifjúság köréből tudtak újabb rétegeket bevonni az aktív művelődésbe. Megtorpanás, illetve visszalépés főként a közösségi művelődésben következett be.

A helyzetkép – e néhány példa is mutatja – rendkívül összetett, változatos, s korántsem lehet egyetlen színárnyalattal jellemezni. Végeredményben azonban megállapítható, hogy a közművelődési párhatarozatban, illetve a törvényben foglaltak megvalósítása az elmúlt évtizedben megkezdődött, és több területen eredményes volt.

Hogyan tovább? Ha egyetlen mondattal kell a követendő utat megjelölni, akkor elmondható: a megkezdett úton haladva, az eddigi eredményekre építve illúziók nélkül kell a közművelődés feladatait meghatározni. Iránytűként továbbra is a közművelődési párhatarozatban és a törvényben megjelölt célok szolgálnak. Elsődleges követelmény a minőség javítása, a demokratizmus erősítése, az együttműködés fejlesztése a közművelődésben érdekelt szervek és intézmények között.

Úgy vélem, hogy az országos közművelődési tanácskozás elősegítette az elmúlt évtized valós értékelését, hozzájárult közművelődésünk időszzerű tennivalóinak kijelöléséhez, erősítette társadalmunk érdeklődését a művelődés iránt. Most rajtunk a sor, hogy a tanácskozás nyújtotta lehetőségekkel megfelelően élni tudjunk. Ez a közművelődés munkásaitól és irányítóitól szüntelenül jobbra törő munkát, alkotói türelmetlenséget követel.